

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_14838

**234ο
ΟΜΑΔΑ Α****ΘΕΜΑ Α1**

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Η ιδέα της τέχνης ως μίμησης ή αναπαράστασης της φύσης και της ζωής επικρατεί αναντίρρητα στη μοντέρνα τέχνη.

1. Λάθος.

2. Κατά τους εμπειριστές η γνώση μας για τον κόσμο προέρχεται κυρίως από τον ορθό λόγο.

2. Λάθος.

3. Ο Πλάτων πιστεύει πως προϋπόθεση για την επίτευξη γνώσης αποτελεί η επαγωγική πορεία, δηλαδή η μετάβαση από το μερικό και συγκεκριμένο στο γενικό και αφηρημένο.

3. Λάθος.

4. Η επιτελεστική λειτουργία της γλώσσας δίνει έμφαση στις λεκτικές πράξεις, στο γεγονός δηλαδή ότι με τη γλώσσα κάνουμε διάφορα πράγματα, όπως όταν υποσχόμαστε κάτι ή παρακαλούμε για κάτι.

4. Σωστό.

5. Σημαντικός εκπρόσωπος της ορθολογιστικής προσέγγισης στην αρχαιότητα μπορεί να θεωρηθεί ο Αριστοτέλης.

5. Λάθος.

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: πρακτική φιλοσοφία, κοινωνικό συμβόλαιο, αυτοαναφορικότητα της τέχνης.

(μονάδες 15)

Πρακτική φιλοσοφία = αρχές που ρυθμίζουν τις πράξεις μας και μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας. Περιλαμβάνει την ηθική, την πολιτική φιλοσοφία, αλλά και την αισθητική. Αλλιώς ονομάζεται και αξιολογία, διότι μας μιλάει για τις αξίες που μας κατευθύνουν και που θέλουμε να πραγματώσουμε.

Κοινωνικό συμβόλαιο = νοερή συμφωνία μεταξύ των μελών μιας κοινωνίας. Σύμφωνα με αυτή, κάθε ορθολογικά σκεπτόμενο άτομο αποδέχεται και συμμορφώνεται με κάποιες βασικές αρχές που αποβλέπουν στο κοινό συμφέρον, υπό την προϋπόθεση όμως ότι και όλα τα άλλα μέλη συμμορφώνονται με τις ίδιες αρχές. Το «κοινωνικό συμβόλαιο» αποτέλεσε τη βάση για την οικοδόμηση και νομιμοποίηση πολιτικών θεσμών (όπως ο θέσμος της κεντρικής εξουσίας ή κεντρικής αρχής).

Αυτοαναφορικότητα της τέχνης = όταν η καλλιτεχνική δημιουργία επιλέγει ως βασικό θέμα της το ίδιο της τον εαυτό και όχι τον φυσικό, τον υπερβατικό ή τον εσωτερικό κόσμο.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Τι ακριβώς εννοούσε με την έννοια της μεσότητας ο Αριστοτέλης; Να χρησιμοποιήσετε ένα δικό σας παράδειγμα.

(μονάδες 12)

Κατά τον Αριστοτέλη, η ηθική αρετή, η οποία αξιοποιεί φυσικές μας προδιαθέσεις και καλλιεργείται με την κατάλληλη εκπαίδευση, επιτρέπει στους ανθρώπους να πετύχουν τη σωστή μεσότητα. Μεσότητα είναι ο μέσος όρος ανάμεσα σε υπερβολές και ελλείψεις. Βασική προϋπόθεση είναι ένας άνθρωπος να έχει αναπτύξει τη διανοητική αρετή της φρόνησης, την ικανότητα δηλαδή να αναγνωρίζει το καλό για τον ίδιο και τους συνανθρώπους του και να σταθμίζει το πώς θα πράξει ελέγχοντας τα συναισθήματά του. Επομένως, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη κάθε αρετή είναι το μέσο (σωστή συμπεριφορά) ανάμεσα σε δύο άκρα, την υπερβολή και την έλλειψη (λανθασμένη συμπεριφορά). Για παράδειγμα, όταν κάποιος χαρακτηρίζεται από πραότητα (σωστή συμπεριφορά), αποφεύγει την οργή, την υπερβολή δηλαδή στη συμπεριφορά (λανθασμένη συμπεριφορά) αλλά και την απάθεια, την αδιαφορία, την υστέρηση δηλαδή απέναντι σε αυτό που απαιτείται. (λανθασμένη συμπεριφορά)

2β. Με ποιον τρόπο οι κανόνες του δικαίου συμβάλλουν στην αρμονική ζωή των ανθρωπίνων κοινωνιών; Ποια προβλήματα, κατά τη γνώμη σας, θα αντιμετώπιζαν κοινωνίες χωρίς δίκαιο;

(μονάδες 13)

Οι άνθρωποι απαρτίζουν κοινωνικές ομάδες, που συνεργάζονται και δημιουργούν θεσμούς, οι οποίοι αντανakλούν τις βασικές ηθικές τους αντιλήψεις και καθιστούν δυνατή τη διακυβέρνησή τους και τη συστηματική επιδίωξη των στόχων τους. Οι θεσμοί αυτοί είναι ακριβώς οι κανόνες δικαίου, το σύνολο δηλαδή των κανόνων που ρυθμίζουν τις σχέσεις των μελών μιας οργανωμένης κοινωνίας με τρόπο υποχρεωτικό. Είναι κανόνες που δημιουργούν υποχρεώσεις αλλά και δικαιώματα στον κάθε άνθρωπο. Επομένως, όταν αυτοί οι κανόνες δικαίου τίθενται σε εφαρμογή, αντιμετωπίζονται οι διάφοροι εξωτερικοί κίνδυνοι, αξιοποιούνται σωστά οι υπάρχοντες πόροι, εξυπηρετούνται καλύτερα τα συμφέροντα των μελών της κοινωνίας, αποφεύγονται ή τουλάχιστον διευθετούνται ειρηνικά οι ενδεχόμενες αντιπαλότητες και προάγεται η ευημερία σε κάθε επίπεδο, με αποτέλεσμα οι ανθρώπινες κοινωνίες να χαρακτηρίζονται από αρμονία. Αντίθετα, αν μια κοινωνία δεν είχε θεσπίσει κανόνες δικαίου, τότε θα επικρατούσε «χάος», εφόσον ο καθένας θα έκανε ό, τι ήθελε, χωρίς να υπολογίζει τους συνανθρώπους του και το γενικό καλό (συμφέρον), η κοινωνία θα χαρακτηριζόταν από συνεχείς συγκρούσεις, θα ήταν αδύνατη η αντιμετώπιση βασικών αναγκών των ανθρώπων και βασικών προβλημάτων. Επομένως, τολμούμε να πούμε ότι δεν θα μπορούσε καν να χαρακτηριστεί ως «κοινωνία», διότι η δημιουργία της κοινωνίας προϋποθέτει τη συμβίωση των μελών της με ομαδικότητα, συνεργασία, οργάνωση και σχέση αλληλεπίδρασης. Αν λοιπόν όλα τα παραπάνω εκλείπουν από μια κοινωνία, δεν υπάρχει πρόοδος και δεν αναπτύσσεται ο πολιτισμός σε όλα του τα επίπεδα. Καταληκτικά, οι κανόνες δικαίου είναι απαραίτητοι, διότι διασφαλίζουν την ορθή και ομαλή λειτουργία της κοινωνίας.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου